UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty jest wydawane na podstawie art. 123 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2026 r. poz. 820, z późn. zm.), zwanej alej „ustawą". Projektowane rozporządzenie przewiduje zmiany w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie niektórych publicznych placówek systemu oświaty (Dz. U. poz. 651), zwanym dalej „nowelizowanym rozporządzeniem", w związku z potrzebą wprowadzenia zmian dotyczących organizacji i funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zgłoszoną przez dyrektorów młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Propozycje zmian zostały wypracowane w ramach posiedzeń Zespołu ekspertów do spraw młodzieżowych ośrodków wychowawczych, działającego przy Ośrodku Rozwoju Edukacji w Warszawie. Zespół wskazał na potrzebę wprowadzenia zmian w zasadach urlopowania nieletniego przebywającego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, doprecyzowania w statucie młodzieżowego ośrodka wychowawczego i młodzieżowego ośrodka socjoterapii zasad funkcjonowania grup usamodzielnienia, doprecyzowania przepisów w zakresie współpracy młodzieżowych ośrodków wychowawczych z ośrodkami pomocy społecznej, centrami usług wspólnych i powiatowymi centrami pomocy rodzinie, ograniczenia biurokracji przez dołączanie oceny efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej młodzieżowego ośrodka wychowawczego oraz poziomu bezpieczeństwa w tym ośrodku do ogólnych wniosków ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, o których mowa w art. 69 ust. 7 ustawy. Ponadto niektóre rozwiązania proponowane w zakresie młodzieżowych ośrodków wychowawczych mające na celu doprecyzowanie przepisów, wyeliminowanie problemów interpretacyjnych oraz ograniczenie biurokracji zostały wprowadzone także w przepisach dotyczących tożsamych kwestii, ale odnoszących się do pozostałych placówek, tj. młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i specjalnych ośrodków wychowawczych. Należy przy tym podkreślić, że niepubliczne młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze i specjalne ośrodki wychowawcze stosują przepisy nowelizowanego rozporządzenia, na podstawie art. 174 ustawy.

Wykonując powyższy cel, w projektowanym rozporządzeniu:

1) wprowadza się możliwość urlopowania nieletniego wychowanka z uwagi na ważne powody osobiste lub powody związane z procesem resocjalizacji również w dniach, w których odbywają się zajęcia dydaktyczno-wychowawcze (§ 1 pkt 1 projektu rozporządzenia – dotyczy § 14 ust. 1 nowelizowanego rozporządzenia). Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r. poz. 163), wychowanek umieszczony w młodzieżowym ośrodku wychowawczym może czasowo opuścić ośrodek w przypadku udzielenia urlopu za zgodą sędziego rodzinnego. Praktyka pokazuje, że jest konieczne wprowadzenie możliwości urlopowania wychowanka również w czasie trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych, np. z powodu uczestnictwa wychowanka w wyjazdowych zawodach sportowych;
2) dodaje się przepis ust. 4 do § 27 nowelizowanego rozporządzenia (§ 1 pkt 2 projektu rozporządzenia), który wskazuje wprost, że szczegółowe zasady funkcjonowania grupy usamodzielnienia są określane w statucie młodzieżowego ośrodka wychowawczego i młodzieżowego ośrodka socjoterapii. Nowelizowane rozporządzenie stwarza możliwość organizacji grup usamodzielnienia na podstawie § 27 ust. 1–3, jednakże brak jednoznacznego rozstrzygnięcia w przepisach, w jakim dokumencie mają być określone szczegółowe zasady funkcjonowania tych grup prowadzi w praktyce do powstania wątpliwości interpretacyjnych i problemów w stosowaniu prawa. Wskazanie wprost na możliwość określania tych kwestii w statucie danego ośrodka pozwoli na usunięcie wskazanych wyżej wątpliwości i problemów, a także pozwoli na wprowadzanie regulacji jak najpełniej uwzględniającej specyfikę danego ośrodka i potrzeby jego wychowanków. Zaproponowane rozwiązanie jest zgodne także z art. 112 ust. 1 ustawy, który stanowi, że statut placówki publicznej powinien określać w szczególności: nazwę i typ placówki, jej cele i zdania, organ prowadzący placówkę, organy placówki oraz ich kompetencje, organizację placówki oraz zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników placówki. W przypadku ośrodków niepublicznych w art. 172 ust. 2 ustawy wskazano, że statut placówki powinien określać m.in. nazwę, typ szkoły lub rodzaj placówki, cel placówki oraz ich siedzibę i zadania, osobę prowadzącą placówkę, organy placówki oraz zakres ich zadań, a także organizację placówki. Zmiana wprowadzana w § 1 pkt 2 projektu rozporządzenia jest więc zgodna z obowiązującymi już regulacjami prawa oświatowego dotyczącymi statutu młodzieżowego ośrodka wychowawczego i młodzieżowego ośrodka socjoterapii;

3) wprowadza się rozszerzenie zakresu współpracy młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i specjalnych ośrodków wychowawczych z ośrodkami pomocy społecznej, centrami usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2026 r. poz. 165, z późn. zm.) – i powiatowymi centrami pomocy rodzinie w zakresie niezbędnym do ustalenia przypadków umożliwiających zwolnienie rodziców z całości lub części opłat za posiłki w stołówce młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego i specjalnego ośrodka wychowawczego, o których mowa w § 83 ust. 1 nowelizowanego rozporządzenia. Zgodnie z § 83 ust. 8 nowelizowanego rozporządzenia organ prowadzący ośrodek może zwolnić rodziców z całości lub części opłat za posiłki w stołówce ośrodka w przypadku szczególnie trudnej sytuacji materialnej rodziny, w szczególności gdy dochód na osobę w rodzinie nie jest większy niż kwota, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639, z późn. zm.) albo w szczególnie uzasadnionych przypadkach losowych. Aby jednak zastosowanie tego zwolnienia było możliwe, jest konieczne uzyskanie informacji o sytuacji materialnej oraz bytowej rodziców wychowanka. Obecne brzmienie przepisów § 31 ust. 3 i § 48 ust. 3 nowelizowanego rozporządzenia odnoszące się ogólnie do współpracy młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego i specjalnego ośrodka wychowawczego z ww. podmiotami w zakresie „wynikającym z innych potrzeb rodziny wychowanka” powodowało wątpliwości interpretacyjne i problemy w stosowaniu prawa w przypadku konieczności współpracy w zakresie dokonania ustaleń, o których mowa w § 83 ust. 8 nowelizowanego rozporządzenia, niezbędnych do zwolnienia z opłat za posiłki w stołówce ośrodka. Proponowane brzmienie przepisu § 31 ust. 3 i § 48 ust. 3 nowelizowanego rozporządzenia (§ 1 pkt 3 i 5 projektu rozporządzenia) ma na celu wyeliminowanie tych wątpliwości i ujednolicenie stosowania prawa;
4) określa się wprost, że ocenę efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego i specjalnego ośrodka wychowawczego i poziomu bezpieczeństwa wychowanków w ośrodku, o której mowa

w § 32 i § 49 nowelizowanego rozporządzenia, dołącza się do ogólnych wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, o których mowa w art. 69 ust. 7 ustawy (§ 1 pkt 4 i 6 projektu rozporządzenia). Zgodnie z § 32 i § 49 nowelizowanego rozporządzenia oceny efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego i specjalnego ośrodka wychowawczego i poziomu bezpieczeństwa wychowanków w ośrodku dokonuje się co najmniej dwa razy w roku. Jednocześnie zgodnie z art. 69 ust. 7 ustawy ogólne wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, oraz informacje o działalności szkoły dyrektor młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego i specjalnego ośrodka wychowawczego przedstawia radzie pedagogicznej nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym. Celem zmiany jest połączenie procedury sporządzania ww. oceny i ogólnych wniosków z nadzoru pedagogicznego i tym samym z jednej strony ograniczenie biurokracji (brak konieczności przepisywania czy kopiowania elementów oceny dokonanej na podstawie § 32 i § 49 nowelizowanego rozporządzenia do ogólnych wniosków z nadzoru pedagogicznego lub tworzenia dwóch odrębnych dokumentów o podobnej treści), a z drugiej strony zebranie w jednym miejscu wszystkich informacji o działalności ośrodka, co niewątpliwie pozwoli na poprawę efektywności funkcjonowania ośrodka.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

Przedmiotowy projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozporządzenia nie wymaga przedstawiania organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie podlegał ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2026 r. poz. 404).

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej" (Dz. U. z 2026 r. poz. 300), należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.